

взаємодії, досягати успіху в дидактичній, виховній, методичній, організаційній, дослідницькій, пізнавальній та інших видах діяльності. Представлено структуру комунікативної компетентності викладача та проаналізовано її компоненти. Авторами зазначено на доцільності таких складових комунікативної компетентності викладача як: сукупність знань про норми і правила ведення професійної комунікації (організації міжособистісної взаємодії, яка характеризується вміннями толерантного спілкування вербальними і невербальними засобами мовлення, впливу на співрозмовника, побудови конструктивного діалогу, вирішення конфліктних ситуацій, емоційної саморегуляції тощо), трансляція та усвідомлення етичних норм і правил взаємодії, здійснення експертизи власних комунікативних дій і прийнятих рішень, сформована сукупність узагальнених комунікативних умінь тощо.

Ключові слова: професійна компетентність, комунікативна компетентність, структура комунікативної компетентності, заклад вищої освіти, професіоналізм викладача.

УДК 37:001:004.77

DISSEMINATION OF ONLINE RESOURCES IN THE EDUCATIONAL PROCESS IN WARTIME CONDITIONS

ДИСЕМІНАЦІЯ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Ольга Сипченко

кандидат педагогічних наук, доцент
E-mail: sypchenko.olha@gmail.com
ORCID 0000-0003-2476-8092
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Olha Sypchenko

Ph. D in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: sypchenko.olha@gmail.com
ORCID 0000-0003-2476-8092
SHEI «Donbas State Pedagogical University», Ukraine

Наталія Гарань

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки вищої школи
E-mail: garan_nat@i.ua
ORCID 0000-0002-7617-8636
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Nataliia Haran

PhD in Pedagogy, Associate Professor of
Higher School Pedagogy Department,
E-mail: garan_nat@i.ua
ORCID 0000-0002-7617-8636
SHEI «Donbas State Pedagogical University», Ukraine

Владислав Пилипенко

учитель математики
E-mail: vladislav.pilipenko@gmail.com
ORCID 0000-0001-9491-4062
Коломийський природничо-математичний ліцей № 9
Коломийської міської ради
Івано-Франківської області,
Україна

Vladislav Pylypenko

Teacher of Mathematics
E-mail: vladislav.pilipenko@gmail.com
ORCID 0000-0001-9491-4062
Kolomyia Natural-Mathematical Lyceum № 9
of Kolomyia town council of
Ivano-Frankivsk region,
Ukraine

Ірина Бойко

аспірантка кафедри педагогіки і
методики технологічної
та професійної освіти
E-mail: pedagog.ua.i@gmail.com
ORCID 0000-0001-8393-253X
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Iryna Boiko

Post-graduate student of the department
of pedagogy and techniques of
technological and professional education
E-mail: pedagog.ua.i@gmail.com
ORCID 0000-0001-8393-253X
SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

ABSTRACT.

The presented article continues the series of publications devoted to the study of various aspects of the use of media and Internet resources in the educational process. The authors have performed an analysis of scientific and pedagogical studies and journalistic works of foreign researchers on relevant topics. The article states that in modern conditions, the ability to navigate freely and use online resources effectively should be a necessary professional quality of a specialist. It is emphasized that it is online resources that provide unlimited opportunities for processing large information arrays, therefore, an important skill is the ability to find quickly, analyze, systematize information, and find out its feasibility for effective use in educational activities. The relevance of the presented study is determined by the complex situation of the military conflict in Ukraine, the increase in requirements for the quality of the training of applicants, whose training should be organized with the help of various online resources and focused on solving the current problems of modern education, mastering research skills, and the possibility of organizing scientific and pedagogical activities, as well as conducting own scientific studies and investigations.

The authors have identified the most appropriate Ukrainian online projects for dissemination in the educational process, which contribute to self-education, learning, development of critical thinking, verification of truthfulness, and analysis of the reliability of the information. It is noted in the study that the dissemination of online resources in the educational process provides opportunities for the effective implementation of interactive technologies, modernization of didactic forms and tools, creation of networking communities of lecturers and applicants, and ensuring greater adaptability, openness, and flexibility of the educational environment. The results obtained by the authors allow stating that the online resources used in the educational process contribute to the formation of the media culture of the applicants, understanding and feeling the value of the acquired knowledge, allow modernizing and combining various types of educational activities harmoniously.

Keywords: *applicant, online resource, educational activities, online portal, educational institution, web quest, online services and platforms, educational distance course.*

Актуальність теми. Актуальність представленої теми зумовлена надскладними умовами війни, що відбувається на території суверенної України. Воєнні дії точаться на всіх можливих фронтах: збройному, економічному, політичному, торговельному, ідеологічному, інформаційному тощо. В інформаційній війні ворог підступно застосовує всі можливі ресурси – інтернет, телемережі, мобільний зв'язок. У вище зазначених факторах беззаперечним є

твердження, що в майбутньому України саме від компетентного фахівця, здатного легко орієнтуватися та використовувати онлайн-ресурси, залежатиме успішна відбудова та подальший розвиток нашої держави.

Інформатизація української освітньої ланки являється фундаментальною інформаційно-комунікаційною складовою гармонійного розвитку окремо взятої особистості та соціально-економічних систем суспільства в цілому. Пошук доцільних шляхів для вирішення актуальних питань системи освіти потребує швидкої обробки значних обсягів інформації з мережі інтернет, що надскладно без використання спеціальних онлайн технологій. Загострення необхідності упровадження в освітній процес ідей онлайн освіти, спричинене викликами, що постали перед Україною під час воєнного стану, та низкою проблем економічного, соціального і культурного характеру. В означеному контексті визначальним є те, що саме освіта покликана допомогти здобувачеві отримати якісні знання, сформувані у людини новітньої генерації модерне мислення та культуру, навчити використовувати онлайн-ресурси та сервіси.

В означених умовах необхідною професійною якістю сучасного фахівця має стати вміння вільного орієнтування й ефективного використання онлайн ресурсів. Онлайн ресурси надають безмежні можливості для обробки великих інформаційних масивів, тому важливим умінням є здатність швидко знаходити, аналізувати, систематизувати інформацію, з'ясувати її доцільність для ефективного застосування в освітній діяльності. Актуальність окресленої проблеми зазначається в основних державних освітніх документах, а саме: законах України «Про вищу освіту», «Про освіту», Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021 – 2031 роки, Національній доктрині розвитку освіти, Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, Концепції розвитку педагогічної освіти тощо. Отже, в складних умовах воєнних дій в Україні проблема дисемінації онлайн-ресурсів і сервісів в освітній процес є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз науково-педагогічної літератури дозволяє констатувати значне збільшення кількості досліджень, предметом яких є використання різноманітних медіа й інтернет-ресурсів в освітньому процесі. Окремі аспекти досліджуваної проблеми розглянуто в наукових доробках зарубіжних учених. Так, науковці Поллард Р., Кумар С. вивчали проблему наставництва аспірантів через онлайн-програми та перехід закладів вищої освіти на онлайн-взаємодію під час пандемії COVID-19. У цій роботі був проведений огляд літератури емпіричних досліджень за останні два десятиліття щодо онлайн-наставництва магістрів і докторантів. Основними темами були виклики, стратегії, найкращі практики, а також фактори, що впливають на відносини онлайн-наставництва. Отримані результати підкреслили важливість сприяння міжособистісному аспекту відносин наставництва, забезпечення ясності очікувань і комунікацій, а також компетентності у роботі з онлайн технологіями, надання доступу до груп або об'єднань наставників та інституційної підтримки онлайн-наставників викладачів (Pollard R., Kumar S., 2021).

Цікавими для нашого наукового пошуку були розвідки групи науковців із США. Вони досліджували уявлення аспірантів національних меншин про культурне різноманіття та проблеми, що виникають під час онлайн-навчання. У дослідженні взяли участь тридцять п'ять аспірантів меншин, які навчаються на освітніх онлайн-програмах університетів південного сходу США. Для збору й

аналізу даних використовувалися методи інтерв'ю та спостереження. Ключовими були визначені чотири теми: необхідність визнання і використання мультикультурних ресурсів для формування знань в онлайн-середовищі навчання, необхідність різноманітності в онлайн-навчанні, спільна навчальна діяльність як ефективна освітня стратегія для сприяння культурному різноманіттю в онлайн-середовищі та відсутність мультикультурного вмісту, комунікацій, мовних бар'єрів. Отримані результати продемонстрували необхідність для онлайн-викладачів розпізнавати культурні відмінності здобувачів ступеня PhD і різноманітний культурний досвід, який вони привносять в середовище онлайн-навчання (Kumi-Yeboah A., Dogbey J., Yuan, G., Ampronsah S., 2022). Іноземці, які навчаються на аспірантських програмах у Сполучених Штатах, при проведенні академічних досліджень можуть скористатися спеціалізованою онлайн підтримкою бібліотеки. Дослідження Клік А. використовує техніку критичних інцидентів, щоб з'ясувати, як ці студенти виконують дослідницькі завдання та використовують онлайн-бібліотеку й інші онлайн-ресурси (Click A. B., 2018).

Важливість нетворкінгу для аспірантів дуже часто підкреслюється в сучасних наукових пошуках. Стаття Кім С., Лебовіц Х., Шугарс С. містить конкретні поради, як для молодших вчених, так і для аспірантів, спираючись на досвід створення форуму онлайн-спілкування для науковців на початку кар'єри на ринку праці. Зокрема, пропонується модель мережі спільноти, орієнтована на надійну, міжрангову взаємодію за вимірами аналогічного досвіду та схожих інтересів. Мережа спільноти виходить за звичайні межі, створюючи більш широке й інклюзивне освітньо-наукове поле. Хоча аспіранти повинні зосередитися в першу чергу на своїх дослідженнях, мережа спільноти в кінцевому підсумку є одночасно і служінням дисципліні, і плідною стратегією підвищення профілю вченого та пошуку співавторів, колег, друзів і союзників (Kim S. Y. S., Lebovits H., Shugars S., 2022).

Надзвичайну цікавість для нашої роботи представляло експериментальне дослідження, організоване в США Федич Л., Бредлі К. С., Бредлі Д. Метою цього дослідження було отримати уявлення про сприйняття аспірантами онлайн-навчання. Двісті сорок дев'ять здобувачів ступеня PhD були опитані на предмет виявлення позитивних компонентів, що призводили до їх задоволеності, сприймали виклики, що гальмували або прискорювали його. Результати дослідження показали, що взаємодія між здобувачами та викладачем має великий вплив на їх успішність при онлайн-навчанні. Серед виявлених проблем були недостатня підтримка аспірантів, пов'язана з наявними ресурсами кампусу, а також необхідність різноманітних форматів і надання інструкцій для допомоги в навчанні (Fedynich L. V., Bradley K. S., Bradley J., 2015).

Особливості використання онлайн ресурсів у професійній підготовці викладача закладу вищої освіти досліджувалися і в роботах вітчизняних учених: Коневщинської О., Матішак М., Сипченко О., Фурсикової Т., Шиби А. та ін. Теоретичні та прикладні аспекти освіти засобами медіа стали предметом наукового зацікавлення багатьох українських дослідників, зокрема таких як Акименко О., Духаніна Н, Зайцева А., Зражевської Н., Литвин А., Найдьонова Л., Онкович Г., Осадчий В., Потятиник Б.

Отже, актуальність дослідження зумовлена складною ситуацією воєнного

конфлікту в Україні, підвищенням вимог до якості підготовки здобувачів ступеня PhD, навчання яких має бути організоване за допомогою різноманітних онлайн-ресурсів і зорієнтоване на розв'язання актуальних проблем сучасної освіти, оволодіння дослідницькими навичками, можливості організації науково-педагогічної діяльності, а також проведенню власних наукових досліджень.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті полягає в розкритті особливостей використання онлайн-ресурсів в освітньому процесі в умовах воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Воєнні дії на початку 2022 року поставили виклики перед освітньою системою України, актуалізувавши необхідність дисемінації різних онлайн-ресурсів в освітній процес. Таким чином, освітня діяльність була переспрямована на формування компетентностей і «прокачування» soft skills, що сприятиме успішній професійній самореалізації. Осмислення сутності онлайн або інтернет-ресурсів передбачає, на наш погляд, здійснення відповідної аналітичної діяльності. Перш за все зазначимо, що поряд із терміном «Інтернет» уживають терміни «ресурс Інтернет» і «мережа Інтернет», що використовуються як синоніми.

Деякі дослідники вважають, що Інтернет – це система об'єднаних між собою комп'ютерних мереж світового масштабу, що послуговується в обміні даними; ця мережа об'єднує загальносвітові, національні, регіональні та місцеві комп'ютерні мережі, в яких відбувається безперешкодний обмін інформацією. Інтернет є засобом глобальної комунікації, він нівелює та проникає крізь національні кордони й об'єднує світові інформаційні ресурси в єдину систему. Мережа Інтернет складається з багатьох тисяч корпоративних, наукових, урядових і домашніх мереж. У наш час Інтернет відіграє важливе значення у створенні інформаційного простору глобального суспільства, слугує фізичною основою доступу. На сьогоднішній день Інтернет – це практично нескінченний інформаційний ресурс, він є всесвітнім джерелом знань, глобальним і загальнодоступним за своєю суттю.

Вченими доведено, що своєчасне та коректне використання Інтернету є запорукою ефективної підготовки фахівців різноманітних профілів. Також до наукового обігу були введені поняття «інтернет-ресурси», «онлайн-ресурси», що логічно інтерпретуються: «ресурси – інформаційні ресурси – інтернет-ресурси – онлайн-ресурси». Поняття «ресурс» трактується як «запаси, джерела чогось». У контексті освітнього значення «онлайн-ресурс» – це симбіоз понять «інформація» і «знання». Таким чином, «онлайн-ресурси» – це сукупність інтегрованих програмно-апаратних, технічних засобів, а також інформації, призначеної для публікації в мережі Інтернет, що відображається у певній формі.

Сьогодні в педагогічній теорії з'явилося поняття «дисемінація», що походить від латинського dissemination – сіяння, розповсюдження, запозичене в педагогіку з медицини, поняття ще не має достатнього науково-методологічного обґрунтування. Поняття «дисемінація» найчастіше трактують як особливий спосіб поширення й освоєння педагогічного досвіду, а також як вивчення, розробка, впровадження, поширення і використання інновацій (Ковальова С., 2017; Мякота М., 2021).

Онлайн-ресурси становлять сукупність інтегрованих програмно-апаратних

і технічних засобів, а також інформації, репрезентованої в мережі Інтернет у певній текстовій, графічній, відео або звуковій формах. Під онлайн-ресурсами будемо розуміти ресурси мережі Інтернет. До онлайн-ресурсів належать: електронна пошта, чат, матеріали з Вікіпедії, блог, вебінари, YouTube, веб-квест, освітні платформи тощо.

На нашу думку, найкращими українськими проектами, доцільними для використання в освітньому процесі закладів освіти України в умовах воєнного часу, що сприяють самоосвіті, навчанню, розвитку критичного мислення, перевірки правдивості й аналізу достовірності інформації є:

– освітній дистанційний курс медіаграмотності, представлений у партнерстві IREX, StopFake з Академією української преси. Курс розрахований на дорослих слухачів і репрезентує найчастіше поширювані маніпуляційно-пропагандистські приклади, а також містить опорний інструментарій для перевірки представленої інформації та її критичного осмислення (<https://www.stopfake.org/uk/tag/irex-uk/>);

– курс від Детектор Медіа «Новинна грамотність». Спеціально розроблений і впроваджений проєкт, зорієнтований на формування медіаграмотності громадян України, що опинилися в складних умовах воєнного конфлікту. Курс розрахований на широку загалу користувачів, містить 10 модулів, в яких представлено багато різноманітних питань: як появляються новини, які бувають професіональні стандарти, етико-моральні дилеми, основні маніпулятивні медіаспособи створення та керування суспільної думки через новини, головні українські медіавласники, соцмережі та підміна оцінних суджень і сприйняття новин (<https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22>);

– онлайн-курс із медіаграмотності «Veri VERIFIED» вчить і роз'яснює, як орієнтуватися в інформаційному просторі інтернету, як розпізнавати та не піддаватися дезінформації та пропаганді. Онлайн-курс, створений командами «Edera» та «Irex», складається з п'яти розділів: «Медіапростір», «Традиційні медіа», «Соціальні медіа», «Дезінформація та маніпуляції», «Підсумки. Правило чотирьох перевірок» і підсумкового тесту (<https://verified.ed-era.com/ua>);

– національний проєкт Міністерства культури й інформаційної політики України із медіаграмотності «Фільтр», заснований і реалізований задля об'єднання зусиль держави, громадян, міжнародних організацій із метою підвищення рівня медіаграмотності. У проєкті представлені корисні матеріали, що можна використовувати під час навчання: методичні матеріали для гри «Руйнівники фейків. Fake Busters»; збірка методичних матеріалів для формування навичок інформаційної грамотності здобувачів; добірка плакатів для використання під час проведення занять із курсу медіаграмотності або для оформлення стендів. У матеріалах представлено інформацію про розпізнавання маніпуляцій у медіа, журналістські стандарти та порівняння фактів і суджень; навчально-методичний посібник «Екологія інфомедійного простору», що формує теоретичну базу знань із основ медіаграмотності та практичних навичок ефективної і безпечної взаємодії з інформацією. Навчальні матеріали «Медіаграмотність онлайн» – добірка для тренерів із презентацій і занять, що містять набір вправ із інфомедійної грамотності для онлайн-навчання, представлені вправи сприяють критичному сприйняттю інформації та

успішному орієнтуванню в сучасному інформаційному світі, а також формують основи свідомого та відповідального медіаспоживання (<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3291556-mkip-prezentuvalo-nacionalnij-proekt-z-mediagramotnosti-filtr.html>);

– онлайн-курс із медіаграмотності, організований і проведений спікерами МАН «Дніпро», складений із семи відеокурсів на актуальну тематику з розвитку критичного мислення та проблем медіаграмотності населення;

– дистанційний курс «Як розуміти соціальні мережі». Матеріал представлено у форматі лекцій, що зацікавить тих, хто багато часу проводить в Інтернеті. Представлена інформація дозволить зрозуміти суть спілкування онлайн, а також репрезентує навички результативної діяльності в соціальних мережах (<https://goo-gl.me/YRTBE>);

– гра «Медіаграмотна місія» від IREX. Пропонована гра надасть можливість старшому поколінню обстежити свої знання та навички з медіаграмотності та критичного мислення та вдосконалити їх в цікавому форматі (<http://surl.li/ejvsk>).

Доречним для використання в освітньому процесі буде різноманітний інтернет контент онлайн-ресурсів: відео – розміщені на відеохостінгу YouTube безкоштовні освітні вебінари (https://www.youtube.com/watch?v=ROY-2K_-Rns, <https://www.youtube.com/watch?v=9QlrtzH30z8>) та відеороліки або мультфільми з проблем медіаграмотності (<https://www.youtube.com/watch?v=GIn4GXkqKps>, <https://www.youtube.com/watch?v=YD9MDJuMy8>); освітні платформи – Moodle, Google Classroom, Edmodo, Classdojo; освітній ігровий контент – IREX, Media; онлайн сервіси та платформи – BigBlueButton, Kahoot!, Mentimeter, NorthPolls, Feedbackr, Padlet тощо.

Серед найбільш раціональних і цікавих для впровадження в освітній процес можна виокремити онлайн-заходи, що проводяться на онлайн-порталі «На урок»: Всеукраїнська інтернет-конференція «Пріоритети в освіті: інформаційна гігієна та медіаграмотність» (<https://naurok.com.ua/conference/media-literacy>), Сучасні освітні тенденції: медіаграмотність і критичне мислення (<https://naurok.com.ua/conference/media-critical-thinking>), Практичний інтенсив: використання інтернет-ресурсів (<https://naurok.com.ua/conference/internet-resursy>), Розвиток критичного, логічного та креативного мислення (<https://naurok.com.ua/conference/thinking-development>) тощо.

Ще одним цікавим видом роботи з онлайн-ресурсами є веб-квест (від англійського quest – пошук, пригода). Розроблена у другій половині 90-х років ХХ століття професорами університету Сан-Дієго США технологія розробки та проходження веб-квестів надзвичайно затребувана та широко використовується і по теперішній час. Наразі у мережі інтернет представлено достатню кількість платформ для створення веб-квестів. В освітньому процесі використовуються творчі завдання з самостійного створення на визначену тему або проходження сюжетно-навчальних веб-квестів. Найбільш корисними та затребуваними нами були визначені наступні інтернет-ресурси з рекомендаціями, прикладами та шаблонами для створення веб-квестів: «Всеосвіта» Вебквести (Бібліотека вебквестів (vseosvita.ua)), Blogger від Google, Webnode. На нашу думку освітні веб-квести є достатньо перспективною освітньою технологією. Тематика завдань для створення або проходження веб-квестів надзвичайно різноманітна. Це

можуть бути актуальні питання медіаграмотності, академічної доброчесності, історії розвитку освіти, професійного іміджу, критичного мислення та багато інших (Сипченко О., 2021).

Представлений нами перелік онлайн-ресурсів дозволив узагальнити та диференціювати джерела та можливості їхнього використання в освітньому процесі у навчальній і поза навчальній діяльності.

Використання онлайн-ресурсів надає конкретні можливості для створення інноваційного освітнього середовища в закладах освіти України в умовах воєнного часу. Відкритість, гнучкість, багатофункціональність, значний навчально-виховний потенціал сьогочасних онлайн-ресурсів сприяють тому, що освіта стає більш цікавою, ефективною, доступною й адаптивною до реальних потреб здобувачів, запитів потенційних роботодавців, вимог викладачів. Освітнє середовище, послуговуючись онлайн-ресурсами, стає більш сучасним, відкритим і доступним, розширюючи рамки освітньої спільноти, активно залучаючи учасників до міжнародної взаємодії, до створення та реалізації проєктів, участі в грантовій діяльності.

Залучення онлайн-ресурсів в освітній процес надає можливості для ефективного впровадження інтерактивних технологій, осучаснення дидактичних форм і засобів, створення нетворкінгових спільнот викладачів і здобувачів, забезпечуючи більшу адаптивність, відкритість і гнучкість освітнього середовища в складних умовах воєнного часу.

Сучасні онлайн-ресурси, що використовуються в освітньому процесі, сприяють формуванню медіакультури здобувачів, розуміння та відчуття цінності отриманих знань, дозволяючи осучаснити та гармонійно поєднати різні види освітньої діяльності. Звичні педагогічні засоби, що вже впродовж багатьох років надавали вирішальний вплив на формування майбутнього фахівця, суголосно поєднуються із новітніми освітніми формами, методами та технологіями, дозволяючи створювати інноваційну репрезентацію та видаються позитивними факторами процесу формування необхідних компетентностей.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, дисемінація онлайн-ресурсів в освітній процес навчальних закладів України в умовах воєнного часу дозволяє здобувачам легше й ефективніше адаптуватися до нових сучасних реалій у всіх сферах життя і навчально-виховної діяльності. У представленому дослідженні встановлено, що перехід до навчання з використанням онлайн-ресурсів, сприятиме формуванню необхідних компетентностей, створить умови для більш ефективної взаємодії учасників освітнього процесу, дозволить продукувати новітнє освітньо-комунікаційне середовище.

У результаті чого освітні заклади вносять корективи в програми підготовки фахівців, а викладачі шукають і впроваджують дотичні онлайн-ресурси до навчального процесу з дисциплін, що викладаються, інтегруючи в навчальний процес дидактичні рішення, засновані на функціоналі сучасних онлайн-ресурсів. За допомогою інструментів відеоконференцій та онлайн-ресурсів сучасний викладач надає майбутнім фахівцям ключові, життєво важливі навички та вміння для успішного навчання і майбутньої професійної самореалізації як у реальному, так і в онлайн середовищі.

У представлений статті означено лише деякі аспекти дисемінації онлайн-

ресурсів в освітній процес. Подальшого вивчення та висвітлення потребують питання підготовки педагогів до використання інтернет-ресурсів і створення оптимальних умов у межах закладу освіти з метою ефективного використання онлайн-ресурсів в освітньому процесі.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Pollard, R., Kumar, S. (2021). Mentoring graduate students online: Strategies and challenges. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 22(2), 267-284.

Click A. B. (2018). International graduate students in the United States: Research processes and challenges. *Library & Information Science Research*, 40(2), 153-162.

Kumi-Yeboah A., Dogbey J., Yuan, G., Amponsah S. (2022). Cultural diversity in online learning: Perceptions of minority graduate students. *In Research Anthology on Racial Equity, Identity, and Privilege*. Pp. 1132-1153.

Kim, S. Y. S., Lebovits, H., & Shugars, S. (2022). Networking 101 for Graduate Students: Building a Bigger Table. *PS: Political Science & Politics*. 55(2), Pp. 307-312.

Fedynich, L., Bradley, K. S., & Bradley, J. (2015). Graduate Students' Perceptions of Online Learning. *Research in Higher Education Journal*. 27. URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1056187>

Ковальова С. В. (2017). Дисемінація як складова терміносистеми педагогічної інноватики. *Народна освіта*. 1, С. 43-48.

Мякота М. (2021). Особливості поширення інноваційного педагогічного досвіду у заклади освіти у сучасних умовах. *Освіта і наука*. 1.

Сипченко О., Чернякова О., Гарань Н., Гончарова Н. Веб-квест технології у професійній підготовці майбутніх фахівців. *Гуманізація навчально-виховного процесу*: зб. наук. праць. С.А. Саяпіна (Ред.). Слов'янськ, 100. 25–34.

REFERENCES

Pollard, R., Kumar, S. (2021). Mentoring graduate students online: Strategies and challenges. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 22(2), Pp. 267-284.

Click A. B. (2018). International graduate students in the United States: Research processes and challenges. *Library & Information Science Research*, 40(2), Pp. 153-162.

Kumi-Yeboah A., Dogbey J., Yuan, G., Amponsah S. (2022). Cultural diversity in online learning: Perceptions of minority graduate students. *In Research Anthology on Racial Equity, Identity, and Privilege*. Pp. 1132-1153.

Kim, S. Y. S., Lebovits, H., & Shugars, S. (2022). Networking 101 for Graduate Students: Building a Bigger Table. *PS: Political Science & Politics*. 55(2), Pp. 307-312.

Fedynich, L., Bradley, K. S., & Bradley, J. (2015). Graduate Students' Perceptions of Online Learning. *Research in Higher Education Journal*. 27. URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1056187>

Kovaljova S. V. (2017). Dyseminacija jak skladova terminosystemy pedagoghichnoji innovatyky. [Dissimilation' as a Component of Terminological

System of Pedagogical Innovation]. *Narodna osvita*. 1, S. 43-48. [in Ukrainian].

Mjakota M. (2021). Osoblyvosti poshyrennja innovacijnogho pedaghoghichnogho dosvidu u zaklady osvity u suchasnykh umovakh. [Peculiarities of dissemination of innovative pedagogical experience in educational institutions in modern conditions]. *Osvita i nauka*. 1. [in Ukrainian].

Sypchenko O., Chernjakova O., Gharanj N., Ghoncharova N. Veb-kvest tekhnologhiji u profesijnij pidghotovci majbutnikh fakhivciv. [Web-quest technologies in professional training of future specialists]. *Ghumanizacija navchaljno-vykhovnogho procesu*: zb. nauk. pracj. S.A. Sajapina (Red.). Slov'jansjk, 100. 25–34. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ.

Представлена стаття продовжує цикл публікацій, присвячених дослідженню різних аспектів використання медіа й інтернет-ресурсів в освітньому процесі. Авторами здійснено аналіз науково-педагогічних досліджень, публіцистичних праць зарубіжних дослідників дотичних тем. У статті зазначено, що в сучасних умовах необхідною професійною якістю фахівця має стати вміння вільного орієнтування й ефективного використання онлайн-ресурсів. Підкреслено, що саме онлайн-ресурси надають безмежні можливості для обробки великих інформаційних масивів, тому важливим умінням є здатність швидко знаходити, аналізувати, систематизувати інформацію, з'ясувати її доцільність для ефективного застосування в освітній діяльності. Актуальність представленого дослідження зумовлена складною ситуацією воєнного конфлікту в Україні, підвищенням вимог до якості підготовки здобувачів, навчання яких має бути організоване за допомогою різноманітних онлайн-ресурсів і зорієнтоване на розв'язання актуальних проблем сучасної освіти, оволодіння дослідницькими навичками, можливості організації науково-педагогічної діяльності, а також проведенню власних наукових досліджень. Під онлайн-ресурсами автори розуміють ресурси мережі Інтернет, до яких належать: електронна пошта, чат, матеріали з Вікіпедії, блог, вебінари, YouTube, веб-квест, освітні платформи тощо.

Авторами визначені найбільш доцільні українські онлайн-проекти для дисемінації в освітній процес, що сприяють самоосвіті, навчанню, розвитку критичного мислення, перевірки правдивості й аналізу достовірності інформації. У роботі зауважено, що дисемінація онлайн-ресурсів в освітній процес надає можливості для ефективного впровадження інтерактивних технологій, осучаснення дидактичних форм і засобів, створення нетворкінгових спільнот викладачів і здобувачів, забезпечуючи більшу адаптивність, відкритість і гнучкість освітнього середовища. Отримані авторами результати дозволяють констатувати, що онлайн-ресурси, які використовуються в освітньому процесі, сприяють формуванню медіакультури здобувачів, розуміння та відчуття цінності отриманих знань, дозволяють осучаснити та гармонійно поєднати різні види освітньої діяльності. А звичні педагогічні засоби, що вже впродовж багатьох років вирішально впливали на формування майбутнього фахівця, суголосно поєднуються із новітніми освітніми формами, методами та технологіями, дозволяючи створювати інноваційну репрезентацію та видаються позитивними факторами процесу формування необхідних компетентностей.

Ключові слова: здобувач, онлайн-ресурс, дистанційний курс, освітня діяльність, онлайн-портал, освітній заклад, веб-квест, онлайн сервіс.

УДК 378.115:37.04

**FEATURES OF STUDYING THE ACADEMIC DISCIPLINE
"INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION" IN THE PROCESS OF
TRAINING FUTURE DOCTORS OF PHILOSOPHY**

**ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ» В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ**

Яна Топольник

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки вищої
школи

E-mail: yannetkatop@gmail.com

ORCID 0000-0001-7885-9454

ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Yana Topolnyk

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate
Professor, Professor of the Higher School
Pedagogy

E-mail: yannetkatop@gmail.com

ORCID 0000-0001-7885-9454

SHEI "Donbas State Pedagogical
University", Ukraine

ABSTRACT

The article outlines the features of studying the academic discipline "Innovative technologies in education" in the process of preparing future doctors of philosophy. It is noted that the introduction of innovative technologies in the field of education leads to a transition from the old scheme of reproductive transfer of knowledge to a new, creative form of education. Definitions of the terms "innovation", "pedagogical innovation", "innovative learning", "innovative technology" are given. The purpose, object and subject of study of the academic discipline are defined. The program (general and professional) competences that will be formed in the applicants after the successful completion of the course and the expected learning outcomes are given. The topics of the curriculum are indicated. Among the methods of teaching applicants are: a combination of traditional and interactive teaching methods using innovative technologies: verbal methods, visual methods, practical methods, video methods. Attention is drawn to the fact that after successfully studying the academic discipline the graduate of the higher education third level will be able to demonstrate professional competences demanded by the modern market of educational services and necessary for innovative research activities in the field of education/pedagogy; master the necessary amount of knowledge regarding the theoretical foundations of pedagogical innovation, general trends in the development of innovative educational processes, the content and structure of the teacher's innovative activity, the technology of teacher training for work in the system of innovative education; demonstrate the ability to analyze educational innovations and innovative pedagogical experience, generate own innovative ideas and create certain innovations in the educational process based on them; solve new professional tasks through research, design, management and examination of educational innovations; expand one's scientific